

Szemle

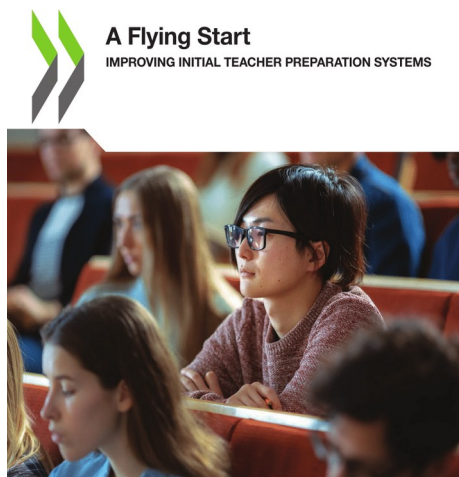
Repülőrajt – A pedagógusképző rendszerek fejlesztése

Pelesz Nelli

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karának egyetemi tanársegédje,
pelesz.nelli@szte.hu

OECD (2019). *A Flying Start: Improving Initial Teacher Preparation Systems*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/cf74e549-en>

DOI: 10.37205/TEL-hun.2021.3.07

OECD

Az OECD 2016 és 2018 között az alapszintű pedagógusképző rendszereket vizsgálta hét országban: Ausztrália, Japán, Dél-Korea, Hollandia, Norvégia, az Egyesült Államok és Wales (Egyesült Királyság) voltak az alapos kutatófolyamat részesei. A kutatás célja az általános kihívások azonosítása és feltárása volt, valamint a lehetséges erőforrások és innovációk számbavétele a jövőbeli döntéshozás támogatása érdekében. A legfontosabb forrásokat és eredményeket közzétették az infografikáknak köszönhetően látványos és logikusan felépített, könnyen hozzáférhető és kereshető TeacherReady! weboldalon. Míg az ott olvasható megállapítások a szélesebb közönség érdeklődésére

is számot tarthatnak, a 2019-ben megjelent, a kutatást részletesen bemutató, Repülőrajt – A pedagógusképző rendszerek fejlesztése című, mintegy 165 oldal terjedelmű, adatokkal, diagramokkal, ábrákkal bőven ellátott, szakirodalommal alátámasztott kiadvány elsősorban a szakpolitikusok és a kutatók számára tartalmaz fontos információkat. A jelentés a pedagógusképző rendszerek konceptuális kereteinek feltárására törekszik, illetve azon jegyek azonosítására, amelyek kulcsszerpet játszanak a szakpolitikai tervezésben. Adatokat és bizonyított eredményeket

nagyszámban közöl, de emellett igyekeznek kiemelni minél több jó gyakorlatot, ígéretes stratégiát, példamutató eljárást.

A szerzők már a bevezetésben megfogalmazzák néhány nagyon fontos megállapítást: véleményük szerint az alapszintű pedagógusképzés csak az első lépést jelenti a pedagógusok élethosszig tartó tanulási folyamatában, ezért is elengedhetetlen, hogy komplex rendszerként tekintsünk rá, úgy, mint sokféle szereplő és intézmény együttműködésére. Támogatásukhoz nélkülözhetetlen a tényekre alapozott (*evidence-based*) kutatási eredmények előállítása, minél szélesebb körű disszeminációja és használata, hiszen ez a koherens stratégia kialakításának záloga. A megfelelő pedagógus-munkaerő bázis biztosítása érdekében fontos a szükségletek előrejelzése, valamint a professzió státusának emelése. Mindez elválaszthatatlan attól az igénytől, amely szerint a pedagógusokat naprakész, biztos tudással és kompetenciákkal kell felruházni, ennek érdekében folyamatosan felül kell vizsgálni az aktuális kurrikulumokat, és erősíteni az iskolák és a pedagógusképző intézmények együttműködéseit. A kezdő tanárok támogatását szintén létfontosságúnak jelölik meg, a pályára lépés és a pályán maradás elősegítése érdekében speciális támogatásukra és a mentorprogramok fontosságára hívják fel a figyelmet. Végezetül a szakpolitikai döntések stratégiai kidolgozottságának megteremtését tűzik ki célul, a döntéshozók számára a rendszer minden szintjén történő kapacitásépítést ajánlva, hiszen ez garantálhatja a koherens, adatokkal alátámasztott, fenntartható és fejlődőképes pedagógusképző rendszereket.

A jelentés ezt követően hat fejezetben mutatja be a legfontosabb témákat, minden egységben hasonló gondolatmenetet követve: az adatok, elsődleges evidenciák bemutatása után kiemeli a legnagyobb kihívásokat, majd a lehetséges válaszok, stratégiák összegzése következik. Minden esetben kutatási eredményekkel támasztja alá, és jó gyakorlatokkal, ígéretes példákkal egészíti ki az elemzéseket, valamint ajánlásokat fogalmaz meg a döntéshozók számára. A pedagógusképzést nem önmagában, hanem komplex rendszerként, más komplex rendszerekkel való összefüggésben vizsgálja, de nemcsak a szereplők sokszínűségét képes figyelembe venni, hanem folyamatjellegét is szem előtt tartja. Egy sajátos modell szolgál keretként, amely a megfelelő hallgatók toborzásától és kiválasztásától kezdve az érdemi tudásátadáson át a kezdő tanárok támogatási rendszereiig és a professzionális szakmai fejlődésig terjed. Ez a modell vonatkoztatási pontként szolgált a résztvevő és más partnerszörök SWOT-analíziseinek elkészítésekor. Ebben a recenzióban nem részletezhetjük a kutatás háttérét és sokféle, igen érdekes és továbbgon-

dolásra érdemes megállapításait, ezért csak néhány kulcsfontosságú következtést szeretnék kiemelni a kiadványból.

A szerzők a szigorú, adatokkal alátámasztott kvalitatív és kvantitatív kutatások hiányára hívják fel a figyelmet bizonyos kulcsfontosságú területeken, valamint az eredmények hozzáférhetőségének és gyakorlati használatának nehézségeit emelik ki. Részletesen elemzik a pedagógushiány és az ezzel együtt is megjelenő „túltermelés” jelenségeit, továbbá a szakma státuszának emelésére tett kísérleteket. A megoldást alapvetően a szakma tudományos megalapozottságának megerősítésében látják, és a pontosan körülhatárolt szakmai autonómia megfogalmazásában. A naprakész tartalmak folyamatos frissítése a tantervekben, valamint az elméleti és a gyakorlati tudás szinergetikus összekapcsolása is szükséges. Ez utóbbi megvalósítása erősebb partneri kapcsolatok kiépítését és működtetését teszi szükségessé a pedagógusképző intézmények és az iskolák között, melyek mindegyikének nem egyszerűen tudásmegosztásra kell törekednie, hanem igazi tanulószervezetté kell válnia. A stratégiai gondolkodás, egy pontos, de rugalmas vízió kialakítása, a pálya kontinuumkénti szemlélete, a rendszerszintű beavatkozások, a partnerségi és hálózati kapcsolatok, együttműködések képezik azokat a hajtóerőket, amelyek előmozdítói lehetnek az egyéni, intézményi és rendszerszintű kapacitásépítés implementációjának, a címben megfogalmazott koherens, fenntartható, hatékony és fejlődőképes pedagógusképzési rendszerek megvalósítása érdekében.

Irodalom

OECD (2019). *A Flying Start: Improving Initial Teacher Preparation Systems*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/cf74e549-en>

OECD Teacher Ready! <http://www.oecdteacherready.org/> (2022. 02. 25.)

E számunk szerzői

Asztalos Andrea, a Szegedi Tudományegyetem Ének-Zene Tanszékének adjunktusa, asztalos.andrea@szte.hu

Chasul Phogat, Assistant Professor, English, School of Law, Bennett University, India, chasul.phogat@bennett.edu.in

Csimáné Pozsegovics Beáta, MATE Kaposvári Campus, Neveléstudományi Intézet adjunktusa, csimane.pozsegovics.beata@uni-mate.hu

H. Ekler Judit, az ELTE PPK Sporttudományi Intézet – Szombathely habilitált egyetemi docense, heszterane.ekler.judit@ppk.elte.hu

Hurtik-Tóth Enikő, az ELTE PPK Sporttudományi Intézet – Szombathely egyetemi tanársegédje, toth.eniko@ppk.elte.hu

Józsa Krisztián, a Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Intézetének és a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézetének egyetemi tanára, jozsa@sol.cc.u-szeged.hu

Kiss Bernadett, Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola & MTA-MATE Kora Gyermekek Kutatócsoport, kissbernadett.kb@gmail.com

Kovács Judit, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar MED PhD nyugalmazott egyetemi docense dr.judit.kovacs@t-online.hu

Pelesz Nelli, egyetemi tanársegéd, Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, pelesz.nelli@szte.hu

Péter Petra, az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Neveléstudományi Doktori Iskola doktorandusza, peter.petra@ppk.elte.hu

Rapos Nóra, az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Neveléstudományi Intézet habilitált egyetemi docense, rapos.nora@ppk.elte.hu

Schlichter-Takács Anett, MATE Kaposvári Campus, Neveléstudományi Intézet adjunktusa, schlichter-takacs.anett@uni-mate.hu

Szivák Judit, az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Neveléstudományi Intézet habilitált egyetemi docense, szivak.judit@ppk.elte.hu

T. Kárász Judit, az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Neveléstudományi Doktori Iskola doktorandusza, judit.karasz@ppk.elte.hu

Taisia Muzafarova, Faculty of Education and Psychology, Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary, taisia.muzafarova@ppk.elte.hu

Tóth László, a Testnevelési Egyetem Pszichológia és Sportpszichológia Tanszék egyetemi tanára, tothlaszlo@tf.hu

Trentinné Benkő Éva, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar egyetemi docense trentinne.benko.eva@tok.elte.hu